

Добро, що твориться біля землі

Спершу цитата: «Він був зменшений, що істинне добро твориться тільки біля землі: біля грабків, біля річки, біля поля, біля луки, біля лісу, і руки в землі і кімнатах — то справжнє щастя, а не біда».

Ці слова можна з деякими змінами співставити до книги повістей та оповідань Володимира Шкурупія «Осінь горінина», що вийшла у видавничій «Радгоспській письменній».

Твори цього письменника часто з трагічними долями: його герої ламаються соловини вирами життя, вони звідали поневіряння — хай і не облігане грошима, стравми — за межами батьківщини, тієї землі, де знають корінь роліводу. Як ось і Тихон Іванович з оповідання «Сайка на полудні». Думку якого і заступав на початку. Хто він? Колійний селянин, а тепер мешканець міста. Приріс до нього звичкою, але не пуповиною. Во в судині ще, виявляється, не переконали довіри і тягнуться туди, до батьківщини, до матеріальної мотивації, до чорної землі, до різкої хати, яка тепер та як гайдака його владську підступування мальовничі збірки, як нещадний ставленнями очима.

Його письменник обмежує лише сюжетом, фавбулою (в вони в нові: конфлікт героя з дружиною — серце, те, що його потягло до міста, і вона — не хоче, бо їй тіліло тепліше в місті).

Муди розривання усталених сімейних стосунків, де слідки ж тепла, як і байдужості, обивательства, далі — розрубування долі шапіла — відвідування, категоричне, але після певних роздумів, розсуду, — що вже прокинуто, і сподівання на те, що поперек, що, зрештою, закладено в суті останньої записки до дружини: «(Іду туди, де є добро), щоб зупинитися на варіанті, тисячу, любов, разів уже розірваному в нашій літературі, починаючи від Василя Шукшеня, то таір би злийш стереотипний. Та Шкурупій добре знає думку селянина од самого кореня. Відає його психологію. І зміє все те не перенести, а показати. А остання — підпадає тільки таланту.

Що, зрештою, дослідна письменник і що йому удалося?

Рідня в селі адивована зціном Тихона Івановича, його поведінкою: і пестра, і П. чоловік, і вуси, і старі, що вже говорять про молодих... Головний герой склупився на слова: як їм усім повинні бль душі, що лише зовсім не виходя далеко від одного, такого рідного чорнозему? Коли ж побачив сльозю сестри, то сказав: «Душа спокласа на каміні... Шось отут відродилось. А що, хоч і сам не знаю».

Ось це — «а що, того й сам не знаю», — ось це і коєліжує Володимир Шкурупій у своїх оповіданнях. Прино-

му за почерком, стилем, барвами мови. І густою образністю — за всім цим бачили людей, їх обличчя, ходу, рухи, зовсти, очі, реми, доброту, злобу, а разом — душі до дна. Особливо це стосується таких оповідань, як «Соснова гілочка», «Не перенали», «Крок пам'яті», «Одлошка», «Корна-камон», «Нареша у проєкт», «Привітала бойка», «Жалісниця», «Черешенька».

На чому хочеться зупинити увагу? В останні двадцять років на Україні рідко зустрінен прозаїза, розказати, а нашо ж серед молодих, який би не наслідують Григора Тогозізника. Пишеться відбувається мимоволі. Тим більше, в автора, які вийшли із села. Та одна справа — наслідувати. Інша — не перекопювати сліпо, набути, а вчитися. Розумно. Або навіть намагаться піти вище. Й ось, осінина, правдивий земляк показав, щоє подібне лібуо завзявся з талантом Володимира Шкурупія. Я б сказав, що не супернативно молодого письменника, який уже має справжню ціну художньому слову, а класичними вірнями. Особливо вирізняється тут оповідання «Йвора горять». У цьому стільки людського болю, що його відчувати майже фізично. Ось читати, як «Гнат Іванович діла лібо провозвистав із своїми яворами, саджав їх у дві шеренги, як на м'язі про дружинку й синів, яких зна-

дали фашисти, прив'язавши до дерева (за те, що хотіли поретувати порамених явора білків). Але не страшно писав, як ті явори («посадка саме стільки, як хлоним його було літ, коли винулі вали та ще додати і Содініні») «почали корчувати від бо-льшана». На догоду кампалійшні, щоб розширити чистей, посаїні явори та щоб не затіяли хліба (більшого святотатства, мабуть, як ними вийласами, неужама від еволуції, і не вдумана). А перш ніж до Гната Івановича уї сні приходить Його Софія. Це передано «неперекопано, глибоко, поетично, у чисто національних барвах, ошатках, пекучості, незвичайній трагічності. У білій сорочці, а намисто на шні, як кров, краслячи треміти. Загидая у збіно і ступая з либкою: «Гнате, явори горять», — кричить йому.

Оповідання принеделно сорде, як гарачим осколкою, що залетів зновачна не аж з отой віяки. Така його художницька сила.

А ось оповідання «Знамення». Головний герой його — голова колгоспу Андрій Семенович. Він молодий ще, але тамуний, якраз отой господарник, який хоче добра землі і людям, діні на ній «явора й до зорі продиляють літ. А його сама за те й починає цуквати Халейя з району, Андрій Семенович, зрештою, залитається сам за сам зі зграєю корумпованих нападників. Оби-

жаний зусобиці угнововаженими, по-розриваними, прокурорами, міліцією, часний чоловік, керівник, справжній господар своєї землі нарішті не витримує і розриває собі в серце рушницю. Це було його перше й останнє полювання — на самого себе. А літнували, що він, до всього, ще й браконьер.

Оповідання «Явори горять» і «Знамення» (назви мають, прозвучало, що й глибокий підтекст), може, мають не тільки в доробку Володимира Шкурупія, а й взагалі в нашій літературі, особливо ж серед молодих авторів, гостро соціальному заду, бо вони влучні за характерами, обставинами, трагічністю подій і колійній профінаті вясерів тризогою за майбуттє.

Та, власне, і вся книга «Осінь горінина» скомпозована ось із такого життєвельного матеріалу.

Що казати до цього? Класика мудра. І. С. Турецька говорить, що справжнє література твориться і складається в подробках життя. А їх треба знати. І треба мати талант, щоб передати, хочіше доклати їх у творі через художню красу слова.

Кажуть, що Володимир Шкурупій володіє даром екстрасенсорста: кладе долоню на прізвисько автора на книзі і при тому відчуває тепло. За інтенсивністю його вимірюється доброта, закладена у творі, а значить — і душа того, хто їх написав.

Моя душа від того, що я прочитав «Осінь горінина», напомидала тепло.

Микола МАЛАХУТА,
письменник.

Рашітка
Галицького району.